



---

Fakulteten för hälsa, natur- och teknikvetenskap

## Utbildningsplan

Tandhygienistprogrammet

<b>Programkod:</b>	OGTHY
<b>Programmets benämning:</b>	Tandhygienistprogrammet Programme in Dental Hygiene
<b>Högskolepoäng:</b>	180 högskolepoäng
<b>Beslut om fastställande:</b>	Utbildningsplanen är fastställd av fakultetsnämnden vid Fakulteten för hälsa, natur- och teknikvetenskap, 2020-01-30 att gälla från och med ht 2020, rev 2022-12-01.
<b>Undervisningsspråk:</b>	Svenska
<b>Utbildningsnivå:</b>	Grundnivå
<b>Examenskategori:</b>	Yrkesexamen Utbildningsprogrammet uppfyller dessutom kraven för kandidatexamen i oral hälsa
<b>Examensbenämning:</b>	Tandhygienistexamen Degree of Bachelor of Science in Dental Hygiene Filosofie kandidatexamen. Huvudområde: Oral hälsa Degree of Bachelor of Science. Major: Oral health
<b>Behörighetskrav:</b>	Grundläggande behörighet samt Matematik 2a eller 2b, eller 2c, Samhällskunskap 1b eller Samhällskunskap 1a1 + 1a 2, Naturkunskap 2 eller Fysik 1, kemi 1, Biologi 1

## Inledning

Tandhygienistprogrammet vid Karlstads universitet skall ge förutsättningar för studenten att inhämta de kunskaper och den professionella kompetens som krävs för att arbeta som legitimerad tandhygienist, samt för fortsatta akademiska studier. Utbildningen är utformad att möta tandhygienistyrkets framtida krav på ständigt lärande och utveckling i linje med de nationella examensmålen (SFS 2018:1135).

Oral hälsa är huvudområde i tandhygienistprogrammet och utgör teoretisk och praktisk kunskapsbas för tandhygienistens självständiga yrkesutövande som omfattar munhälsoarbete för barn, ungdomar, vuxna och äldre. Oral hälsa är att betrakta som en del av den allmänna hälsan, vilken påverkas av förutom biologiska faktorer, även av faktorer kring individens omgivning, beteende och livssituation. Området bildar en helhet av kunskaper från naturvetenskapliga (främst odontologi och medicin) samt samhälls-, beteende- och folkhälsovetenskapliga domäner och bygger på The World Dental Federations (FDI:s) internationella definitionen på oral hälsa (Glick m fl. 2016);

*” Definition of oral health: Oral health is multifaceted and includes the ability to speak, smile, smell, taste, touch, chew, swallow, and convey a range of emotions through facial expressions with confidence and without pain, discomfort, and disease of the craniofacial complex.*

*Further attributes of oral health:*

- *It is a fundamental component of health and physical and mental well-being. It exists along a continuum influenced by the values and attitudes of people and communities.*
- *It reflects the physiological, social, and psychological attributes that are essential to the quality of life.*
- *It is influenced by the person’s changing experiences, perceptions, expectations, and ability to adapt to circumstances.”*

Den legitimerade tandhygienisten har kunskaper och färdigheter i att självständigt bedriva hälsofrämjande, förebyggande och sjukdomsbehandlande åtgärder relaterat till oral hälsa på individ, grupp- och populationsnivå. I tandhygienistens profession ingår kliniskt patientarbete på tandvårdsklinik men även samverkan med övrig personal inom tandvård, hälso- och sjukvård samt kommunal omsorg (skola, äldreomsorg och socialtjänst). Arbetsuppgifterna är mycket varierande där olika verksamhetsområden och vårdformer förekommer såsom allmän-, privat- och specialisttandvård samt egen företagare. Karriärvägar finns exempelvis inom tandvårdens organisation (offentlig såväl som privat sektor), akademin (lärare, forskare) samt inom företag.

Tandhygienisten arbetar självständigt utifrån ett eget vårdansvar och i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. En legitimerad tandhygienist arbetar med utgångspunkt från lagar och förordningar inom hälso- och sjukvården och tandvården, samt ett etiskt förhållningssätt.

## Utbildningens mål

I Högskoleförordningen, Examensordningen anges de mål som skall uppnås för en viss examen. Målen för tandhygienistexamen (SFS 2018:1135) är följande:

För tandhygienistexamen ska studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som tandhygienist.

### *Kunskap och förståelse*

För tandhygienistexamen ska studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap om och förståelse för den orala hälsans betydelse för individens välbefinnande och hälsa samt det allmänna hälsotillståndets inverkan på den orala hälsan,
- visa kunskap om förhållanden i samhället som påverkar individers och grupper orala hälsa,
- visa kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, och
- visa kunskap om relevanta författningar

### *Färdighet och förmåga*

För tandhygienistexamen ska studenten

- visa förmåga att självständigt och i samverkan med patienten initiera och genomföra hälsofrämjande och förebyggande arbete för såväl patienter som för grupper,
- visa förmåga att självständigt utföra orala undersökningar samt att utreda och analysera behov av insatser,
- visa förmåga att genomföra och utvärdera behandlingsinsatser,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera åtgärder och behandlingsresultat med berörda parter samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa,
- visa förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt förmedla sin kunskap till olika grupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

### *Värderingsförmåga och förhållningssätt*

För tandhygienistexamen ska studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter, deras närstående samt andra grupper, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

### *Självständigt arbete*

För tandhygienistexamen ska studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullföljt ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

### *Lokala mål*

Utöver förordningens mål för tandhygienistexamen gäller vid tandhygienistprogrammet, Karlstads universitet, att studenten ska:

- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt om hållbar utveckling inom yrkesområdet.

## Generella mål för kandidatexamen

Utöver ovanstående mål i högskoleförordningens examensordning (1993:100) och lokala mål för tandhygienistexamen har tandhygienistutbildningen vid Karlstads universitet utformats utifrån de mål som gäller för en generell kandidatexamen (SFS 2006:1053).

### *Kunskap och förståelse*

För kandidatexamen ska studenten

- visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor.

### *Färdighet och förmåga*

För kandidatexamen ska studenten

- visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser.

### *Värderingsförmåga och förhållningssätt*

För kandidatexamen ska studenten

- visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter,
- visa insikt om kunskapens roll i samhället och om människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens.

### *Självständigt arbete*

För kandidatexamen skall studenten inom ramen för kursfördringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng inom huvudområdet oral hälsa.

## **Utbildningens utformning**

Programmet (180hp) består av teoretiska och kliniska kurser och är uppbyggt av kurser tillhörande fastställda kursplaner med angivna förkunskapskrav. Undervisnings-, lärande- och examinationsformer framgår av respektive kursplan. Utbildningens teoretiska och kliniska kurser integreras så att de bildar en sammanhållen helhet i syfte att succesivt utveckla och fördjupa studentens professionella kunskaper.

De teoretiska kurserna har företrädesvis ett nätbaserat upplägg. Kliniska kurser som är förlagda till Karlstads universitet omfattar prekliniska studier på fantommodell vid metodlaboratoriet samt klinisk verksamhet, först på studiekamrat och därefter på patient vid utbildningskliniken på campus. Kliniska kurser i verksamhetsförlagd utbildning (VFU) sker vid tandvårdskliniker inom regioner som Karlstads universitet tecknat VFU-avtal med, liksom auskultation vid allmän- och specialistkliniker.

Examinationsformerna består av individuella skriftliga examinationer, skriftliga inlämningsuppgifter, seminarier samt kliniska examinationer. I samarbete med andra tandhygienistutbildningar genomförs *Nationell klinisk slutexamination*. Slutexaminationen omfattar två delar; ett fiktivt teoretiskt patientfall och klinisk examination "chair-side" med ett autentiskt patientfall.

Obligatoriskt deltagande framgår av respektive kursplan och omfattar i huvudsak prekliniska studier vid metodlaboratoriet, kliniska studier vid utbildningskliniken, vid VFU, seminarier och examinationer.

#### Arbetsformer och pedagogiskt förhållningssätt

Arbetsformerna varierar och utformas genom en mångfald av olika pedagogiska metoder så att studenten stimuleras till ett aktivt lärande med eget ansvar. De teoretiska kurserna genomförs i form av föreläsningar, litteraturstudier, seminarier och skriftliga inlämningsuppgifter, individuellt och/eller i grupp. Inom de kliniska kurserna ingår även lärandeaktiviteter i syfte att integrera teoretiska kunskaper i området.

Tandhygienistprogrammets pedagogiska förhållningssätt bygger därför på en helhetssyn kring lärandet och en mångfald av lärandeaktiviteter, både inom teori och praktik. Genom den webbaserade lärplattformen möjliggörs integration mellan lärare och studenter och används som ett pedagogiskt verktyg för att genomföra kurser. Som stöd finns Universitetspedagogiska enheten (UPE) vilka ger aktivt och professionellt stöd för kvalitetsutveckling i all utbildning på Karlstads universitet.

Blended learning, är en pedagogisk arbetsmodell som uppmuntras på Karlstad universitet och inspirerar tandhygienistprogrammets pedagogiska metoder. Modellen bygger på tre hörnstenar; 1) Constructive alignment, d.v.s. att undervisningen baseras på kursplanernas lärandemål, säkerställer att samtliga lärandemål examineras på relevanta sätt och skapar undervisning där studenterna får möjlighet och ansvar att utveckla de förmågor som examinationen kräver, 2) Studentcentrerad undervisning och lärande baserad på studentaktiva arbetsformer samt 3) Digitala resurser, vilket används för skapande, experiment och undersökningar samt för kommunikation och administration, exempelvis genom att studenterna kan skapa texter, bilder, filmer, instruktioner, musik, presentationer och portfolio.

#### Internationalisering

Karlstads universitet vill främja samverkan och utbyte med andra universitet. Karlstads universitet samarbetar med ett flertal andra universitet, såväl svenska som utländska, och har en organisation till stöd för studenter som vill ta denna möjlighet. Inom utbildningen ges därför stöd till studenter som vill förlägga en del av sina studier vid ett utländskt universitet.

I tandhygienistprogrammet finns möjlighet att förlägga del av kurs utomlands under senare delen av utbildningen.

#### Utbildningens innehåll

Programmet omfattar 180hp och är uppbyggt av obligatoriska kurser inom huvudområdet oral hälsa. Ämnena inom naturvetenskap (främst odontologi och medicin) samt samhälls-, beteende- och folkhälsovetenskap ges dels integrerat i kurser inom huvudområdet samt, för vissa ämnen, som separata kurser (se kurser nedan). I utbildningen ingår två kurser (7,5 +7,5 hp) om vetenskapliga teorier och metoder med beaktande kring området oral hälsa och ett självständigt examensarbete omfattande 15hp.

Utbildningen genomsyras av tandhygienistens profession, ett vetenskapligt, hälsofrämjande och beteendevetenskapligt synsätt samt utifrån mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. Teoretisk kunskap och förståelse, klinisk färdighet och förmåga samt värderingsförmåga integreras genom hela utbildningen. Det sker en gradvis progression genom ökande krav och komplexitet i både teoretiska och kliniska kurser, lärandeformer och förmåga till självständighet.

Utbildningens kliniska struktur, kursinnehåll och progression präglas bland annat av vårdmodeller för barn-, ungdom-, vuxen-, samt äldre tandvård med utgångspunkt från den friska patienten till risk- och högriskpatienten. Vårdmodellerna utgår från Tandvårdslagens (1985:125) krav om god tandvård av god kvalitet, Nationella riktlinjer för tandvård samt lagen (2018:1197) om förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

Utbildningens innehåll av kliniska studier; dels förlagda till utbildningskliniken/Karlstads universitet omfattar 19 veckor helfartsstudier (28,5hp) och VFU omfattar 12 veckor helfartsstudier (18 hp), totalt 46,5hp.

### Progression i huvudområdet

Inom huvudområdet oral hälsa sker en gradvis progression relaterat både till området oral hälsa och till den framtida yrkesutövningen som tandhygienist, både i teoretiska och kliniska kurser. Av utbildningsprogrammets totala 180 hp omfattar huvudområdet 142,5 hp. Progressionen inleds under år ett och fortlöper under samtliga tre år.

*Första steget* (huvudsak första läsåret) innefattar oral hälsa, både teori och klinik (30 hp) med syfte att studenten ges möjlighet att införskaffa grundläggande kunskap och praktisk träning inom tandhygienistens huvudområde och profession. I detta steg ges därför kurser som berör grundläggande teorier och begrepp inom oral hälsa, yrket, dess författningar och etiska grund samt hållbar utveckling. Preklinisk teori kring karies och parodontal sjukdom inleds samt tillämpas genom övningar på metodlaboratoriet och auskultation på tandvårdsklinik. Under handledning tillämpas preventiva åtgärder på friska patienter vid utbildningskliniken, campus/Karlstads universitet. Grundläggande kunskap kring beteendevetenskapliga och hälsopsykologiska teorier inleds jämte hälsokommunikation. Här grundläggs ett vetenskapligt och kritiskt förhållningssätt.

*Andra steget* (huvudsak andra läsåret) inrymmer oral hälsa (52,5 hp) och präglas av en djupare teoretisk kunskap och förståelse i ämnena cariologi och parodontala sjukdomar, först med inriktning på vuxna och senare anpassat för barn- och ungdomar, och sker utifrån evidensbaserade teorier och metoder. I kurserna integreras även odontologiska- och medicinska ämnen i syfte att få en bredare helhetsbild av patientverksamhet inom ramen för tandhygienistprofessionen men även för förståelsen för samverkan inom tandvården samt andra professioner. Klinisk tillämpning, under handledning och med patientcentrerad behandling sker framförallt på riskpatienter i detta steg. Därtill adderas kunskap om teorier och begrepp inom folkhälsovetenskap, samt att studenten tränas i hälsosamtal och kommunikativa metoder. Studenten reflekterar över tandhygienistens roll kring hälsofrämjande arbete på individ- och gruppnivå och med beaktande av mänskliga rättigheter. Steget innefattar fördjupade kunskaper om och tillämpning av vetenskapliga metoder i syfte att förbereda ett självständigt examensarbete.

*Tredje steget* (huvudsak tredje läsåret) innefattar fördjupade kunskaper och färdigheter i oral hälsa (60hp), såväl teoretiskt som kliniskt. Syftet i detta steg är att uppvisa förmåga till att utifrån ett professionellt och etiskt förhållningssätt självständigt och i samverkan med patient/närstående/andra grupper, initiera och genomföra hälsofrämjande, preventiva och behandlande åtgärder för olika risk- och åldersgrupper samt kunna

utvärdera egna och andras insatser. Åldrandets livscykel samt samhällsrelaterade faktorer inverkan på oral hälsa adderas som ett vidare och komplext perspektiv i detta steg. Studenten ska även i detta steg uppvisa självständig förmåga att tillämpa och reflektera över forskning- och utvecklingsarbete samt nationella och globala strategier för huvudområdet oral hälsa såväl som för tandvården. Ett självständigt examensarbete i huvudområdet ingår som fördjupning under sista läsåret.

### **I programmet ingår följande kurser.**

Huvudområdet Oral hälsa (142,5 hp):

Introduktion till oral hälsa – teorier, profession och vetenskap, 7,5hp  
Prekliniska studier för tandhygienistens yrkesområde, teori och metod, 15hp  
Oral hälsa prevention - kliniska studier I, 7,5hp  
Folkhälsa och oral hälsopromotion, 7,5 hp  
Oral hälsa och allmänhälsa – teori och kliniska studier II, 22,5hp  
Barn, ungdomar och unga vuxna – hälsofrämjande, bemötande och behandling för tandhygienistens yrkesområde, 15hp  
Samtalsmetodik och bemötande vid munhälsorelaterad beteendeförändring, 7,5hp  
Oral hälsa prevention och behandling för olika åldrar - kliniska studier III, 15hp  
Åldrande i teori och praktik och med fokus på oral hälsa, 15 hp  
Oral hälsa i ett samhällsperspektiv, 7,5 hp  
Examensarbete i oral hälsa, 15 hp  
Oral hälsa, komplexa behandlingsbehov och utsatta grupper – kliniska studier IV, 7,5hp

Övriga kurser (37,5 hp):

Anatomi, fysiologi och medicinsk mikrobiologi för tandhygienister, 15hp  
Hälsopsykologi och kommunikation, 7,5hp  
Grundläggande vetenskapsteori och metod, 7,5hp  
Vetenskapliga metoder, analyser och projektplanering, 7,5hp

### **Tillgodoräknande av kurs**

Student har rätt att begära tillgodoräknande av tidigare studier vid svensk högskola eller studier utomlands. Beslut om tillgodoräknande fattas enligt gällande regelverk.

### **Övrigt**

Gällande regler för utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Karlstads universitet reglerar studenters och anställdas skyldigheter och rättigheter.

Förhållandet mellan schemalagd undervisning och självstudier varierar beroende på kursinnehåll och omfattar tillsammans 40 timmars helfartsstudier per vecka.

Kursernas innehåll bygger på varandra. För att bli antagen och gå vidare till kurser inom programmet gäller särskilda behörighetskrav, vilka regleras i respektive kursplan. Studenten är garanterad plats för VFU genom avtal med regioner i Mellansverige.

Resor och boende kan medföra merkostnader för studenten i samband med obligatorisk närvaro vid Karlstads universitet samt vid auskultationer och VFU.

En student kan tills vidare avskiljas från utbildningen då studenten lider av psykisk störning, missbrukar alkohol eller narkotika eller har gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet och det därför föreligger en påtaglig risk att annan person eller värdefull egendom kan komma till skada. Rektor anmäler sådant ärende till Högskolans avskiljandenämnd, som utreder och fattar beslut. Ett beslut om avskiljande skall alltid

innebära att studenten tills vidare inte får fortsätta den pågående utbildningen. Högskolans avskiljandenämnd arbetar för landets alla högskolor och universitet (Högskolelagen kap 4, 6§, SFS 1992:1434, Förordning om avskiljande av studenter från högskoleutbildning SFS 2007:989).